

Svátky a významné dny ve výuce občanské výchovy¹

Státní svátky a významné dny budeme připomínat žákům v aktuálním týdnu jejich konání. Postupně je budeme probírat formou aktivizačních činností a tím si je žáci lépe zapamatují. Obvykle v šestém ročníku základní školy se probírá látka Roční cyklus a Má vlast, ve kterých se probírají právě státní svátky a významné dny. Aktivitu je však možné zařadit i do jiných ročníků, dle uvážení učitele. Každá aktivita v sobě zahrnuje tabulku, kde jsou vymezeny základní didaktické kategorie. Dále následuje motivační fáze, poté činnostní fáze a nakonec návrh otázek pro reflexi.

Text ANO - NE (aktivita vánoční svátky)

Výchovně vzdělávací cíle	Žák
Znalosti	<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí původ vánočních svátků popíše jejich průběh
Dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> porovnává své znalosti s ostatními diskutuje nad významem svátků
Postoje	<ul style="list-style-type: none"> uvědomí si důležitost tradic

¹ Následující materiál je, pro potřeby portálu EDUCOLAND, upravený výňatek z práce HURTÍKOVÁ, MARKÉTA. *Zpracování tematiky svátků a významných dnů v hodinách občanské výchovy*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy, 2013. 96 s.

Klíčové kompetence	Kompetence k řešení problémů, komunikativní
Doporučený tematický okruh RVP ZV	➤ Člověk ve společnosti
Učivo RVP ZV	• Naše vlast
Související průřezová témata	➤ Osobnostní a sociální výchova, ➤ Multikulturní výchova
Mezipředmětové vztahy	➤ Český jazyk,
Výukové metody	Výukový rozhovor, metoda práce s textem
Časová dotace	20 – 25 minut
Doporučený ročník	6. – 9.
Pomůcky	Běžné vybavení školní třídy.

Při této aktivitě se žáci naučí zajímavým způsobem pracovat s textem. Také si z něj mnoho věcí zapamatují, jelikož jej budou několikrát procházet a vyhledávat potřebné informace. Z kognitivních cílů žáci rozhodnou, co již o tomto svátku ví. Zapíší si své odpovědi do tabulky a následně zkontrolují. Afektivním cílem je uvědomit si důležitosti zvolených svátků. Jsou to dny míru a spokojenosti. Psychomotorickým cílem je schopnost orientace v textu.

Úvodní – motivační fáze

Vyučující přinese do hodiny texty a vysvětlí žákům následující aktivitu. Také zdůrazní, jak je důležitá schopnost pracovat s textem. Tato činnost bude prováděna častěji, proto ji Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

žákům vysvětlíme podrobně a pomalu. Nejde o prověřování znalostí, ale o to, aby se žáci drželi postupu a spolupracovali se sousedem a následně s celou třídou.

Činnostní fáze

Rozdáme žákům vytisknutý text², jež si přečtou a budou s ním dále pracovat metodou ANO-NE. První pracují s tabulkou a až poté s textem. Žáci jsou nuceni vyhledávat informace. Nejprve musí žáci vyplnit první dva sloupce odpověďmi ANO nebo NE podle vlastních znalostí. Dále následuje diskuze se sousedem o prvních dvou sloupcích. Poté si samostatně přečtou text a doplní třetí sloupec v tabulce (může být prováděno i ve skupinách). Kontrola posledního sloupce proběhne nejdříve ve dvojici (skupině) a poté i společně s celou třídou. Nakonec se řeší sporné body.

Návrh otázek pro reflexi

Měli jste většinu odpovědí správně?

Jak se vám tato metoda líbila?

Příloha č. 1: 25. prosinec - Boží hod vánoční³

25. prosinec je v České republice zařazen mezi sváteční dny a zároveň patří do skupiny dnů pracovního klidu. Jedná se o faktický začátek Vánoc a Den narození Páně. Křesťané oslavují narození Ježíše Krista, kterého Bůh ústy proroků slíbil Izraeli jako Vykupitele. Podle Bible se vydala těhotná dívka Marie se svým snoubencem, tesařem Josefem z Nazaretu v severním Izraeli do Betléma, ležícího nedaleko Jeruzaléma, aby se tam zúčastnili povinného sčítání lidu. A právě tam se jim narodil boží syn.

Tzv. Boží hod vánoční je slavnostním dnem, který se nese ve znamení rodinných návštěv, slavnostního oběda a večeře. Obvykle se v českých zemích podává pečená husa se zelím a knedlíky nebo kachna (popř. krůta). K tradičním zvykům patří i rodinná vycházka do některého z kostelů, ve kterých jsou od Štědrého dne vystaveny jesličky. Slouží se zde i tradiční božíhodová vánoční mše, oslavující narození Ježíše Krista. Čtou se pasáže z

² Text je umístěn v příloze č. 1.

³ Text je dostupný z: 25. prosinec - Boží hod vánoční [online]. [cit. 2013-02-04].
Dostupný z [www:< http://www.atlasceska.cz/ceska-republika/cr/svatky/25-prosinec-bozi-hod/](http://www.atlasceska.cz/ceska-republika/cr/svatky/25-prosinec-bozi-hod/)>

evangelií, které o narodivším se spasiteli vypovídají. Ve vinařských krajích sledovali věřící během mše dle tradice pronikající sluneční paprsky. Pokud ozářily při mši faráře, bylo to znamením hojné úrody nadcházejícího roku. V minulosti se na 1. svátek vánoční nesmělo pracovat, nestlala se lůžka a nezametala světnice. Takto významný den se zkrátka nesměl poskvřnit prací. Pro dnešního moderního člověka je již jen těžko představitelný zvyk nechodit v tento den z domu a trávit jej rozjímáním a odpočinkem pouze v rodinném kruhu.

I v jiných státech se tradičně slaví Vánoce, přičemž datum 25. prosince hraje důležitou roli. V západní Evropě a Severní Americe jsou dárky rozbalovány právě v tento den ráno. Ve Spojených státech amerických se dokonce oslava Vánoc soustředí pouze do tohoto dne. Pro všechny z nás by pak mělo platit, že Vánoce jsou především svátkem klidu, rodinné pohody a odpoutání se od každodenního pracovního shonu.

Tvrzení	ano	ne	v textu
Je Boží hod vánoční dnem pracovního klidu?			
Byla Marie matkou Josefa?			
Boží hod vánoční slaví narození Ježíše Krista v Jeruzalému?			
V minulosti se na první svátek vánoční velmi uklízelo.			
Na Boží hod vánoční se jí kuře s rýží.			

Globingo Vánoce

Výchovně vzdělávací cíle	Žák
Znalosti	<ul style="list-style-type: none"> popíše vánoční tradice ve své rodině
Dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> porovnává své znalosti s ostatními diskutuje nad významem svátků
Postoje	<ul style="list-style-type: none"> projevuje úctu k vánočním svátkům uvědomí si důležitost tradic
Klíčové kompetence	Kompetence komunikativní
Doporučený tematický okruh RVP ZV	➤ Člověk ve společnosti
Učivo RVP ZV	<ul style="list-style-type: none"> Naše vlast
Související průřezová témata	➤ Osobnostní a sociální výchova,

Mezipředmětové vztahy	➤ Český jazyk,
Výukové metody	Didaktická hra, výukový rozhovor.
Časová dotace	20 – 25 minut
Doporučený ročník	6. – 9.
Pomůcky	Běžné vybavení školní třídy.

Dětem se činnost určitě bude líbit, snaží se uspět a získat co nejdříve všechny podpisy. Také se navzájem o sobě dozví mnoho zajímavých informací. Kognitivní cíl je utřídit si znalosti o vánočních svátcích. Afektivním cílem je získání představy o tom, jak ostatní lidé slaví svátky, každý je originální a něčím se liší. Psychomotorický cíl je pochopit hru a doplnit tabulku.

Úvodní – motivační fáze

Vysvětlíme žákům postup a cíl hry Globingo. Mohou získat zajímavé informace o svých spolužácích a rozšíří si nové poznatky z oblasti vánočních svátků.

Činnostní fáze

Žáci mají připravený list, kde mají napsány otázky, na které se ptají svých spolužáků. Dále jsou na listu volná políčka, do kterých zaznamenávají jména svých spolužáků, kterých se otázka týká. Každý může být zapsán jen jednou. Např. Najdi někoho:

- 1) Kdo o Vánocích zpívá vánoční koledy?
- 2) Kdo na Štěpána chodí na koledu?
- 3) Vykrajujete jablíčko na Štědrý den?
- 4) Zapalujete prskavky na Štědrý den?
- 5) Jíte kapra na štědrovečerní večeři?
- 6) Máte rádi pohádky?
- 7) Máte šupinu pod talířem?

8) Navštěvujete se s rodinou během vánočních svátků?

9) Kdo zpíváte Tichou noc během Štědrého dne?

10) Jsou pro vás vánoční svátky plné klidu a míru?

11) Zapalujete prskavky na Štědrý den?

12) Máte živý stromek na Vánoce?

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12

Návrh otázek pro reflexi

Dozvěděli jste se mnoho zajímavých věcí od svých spolužáků?

Jak se vám tato aktivita líbila?

Napadají vás další otázky, které by vás zajímaly?